DEN ØKONOMISKE UDVIKLING I DANMARK[1]

Produktion og beskæftigelse.

På de tre hovedområder for økonomisk virksomhed her i landet, landbrug, industri og byggevirksomhed, har produktionen i den forløbne del af 1953 været større end i den tilsvarende periode i fjor; for den animalske landbrugsproduktions og boligbyggeriets vedkommende er der endog tale om en væsentlig fremgang. Den øgede produktion modsvares af en tydelig forbedring af *arbejdsløshedssituationen,* idet der ved udgangen af juni kun taltes 27.000 arbejdsløshedsforsikrede arbejdsløse mod 51.000 på samme tid i fjor, hvilke absolutte tal svarer til en arbejdsløshedsprocent af henholdsvis 4.1 og 7.8. Iøvrigt har arbejdsløsheden ved hver af de månedlige opgørelser januar–maj været mindre end i 1952, og arbejdsløshedsprocenten ligger nu kun ubetydeligt over det lave niveau for to år siden, da nedgangen i produktion og beskæftigelse tog sin begyndelse.

Industrien.

Produktionen i industrien har i løbet af 1953 vist normal sæsonmæssig fremgang, idet produktionsindekset er steget fra 104 i januar til 116 i maj (1949 = 100).

Udviklingen inden for de forskellige industrigrene er imidlertid stadig stærkt uensartet, påvirket som den er af efterdønningerne af konjunkturtilbageslaget i Danmark og adskillige andre lande i 1951–52 og den begyndende opgang i slutningen af 1952. Nedenstående tabel giver en oversigt over udviklingen i 1952–53, idet den viser produktionens ændringer kvartal for kvartal i forhold til den tilsvarende periode året før i hver enkelt hovedindustri.

Medens konsumgodeproduktionen – specielt produktionen af tekstilvarer – i første kvartal 1952 lå betydeligt under produktionen i 1951's tilsvarende periode, var der kun tale om en forholdsvis beskeden nedgang i fremstillingen af produktionsmidler, navnlig fordi transportmiddelindustrien viste fortsat fremgang.

I den følgende periode forløb udviklingen imidlertid ganske modsat i de to hovedgrupper af industrier. Konsumgodeproduktionen nærmede sig gradvist til det foregående års niveau (hvilket dog delvis skyldes, at produktionen inden for disse områder allerede var begyndt at falde omkring midten af 1951); siden oktober 1952 har den ligget højere end året før – i nogle industrier begyndte denne opgang endog tidligere. I de sidste måneder har produktionen af konsum-

[1] Se også tabelbilaget bag i heftet.

Industriproduktionens procentvise ændringer i forhold til tilsvarende periode året før.

	1952				1953	
	1. kvt.	2. kvt.	3. kvt.	4. kvt.	1. kvt.	april-maj
Næringsmiddelindustri	÷ 3	÷ 3	÷ 3	÷ 4	+ 1	+ 3
Tekstilindustri	÷24	÷20	÷ 4	+12	+11	+18
Fodtøjs- og beklædningsindustri ...	÷11	+ 6	+13	+41	+11	÷10
Træindustri	÷10	÷ 8	+ 2	+ 7	+13	+16
Papir- og grafisk industri	÷13	÷12	÷ 8	÷ 4	+ 4	+10
Kemisk industri	÷20	÷ 7	÷ 6	+ 4	+ 8	+ 7
Sten-, ler- og glasindustri	—	+ 3	÷ 1	÷ 5	—	+ 3
Jern- og metalindustri	÷ 5	÷10	÷11	÷14	÷ 8	÷ 5
Transportmiddelindustri	+10	+10	+ 6	+ 4	÷ 1	÷ 3
Forskellig anden industri	÷ 7	÷10	÷ 7	÷ 1	+ 1	+ 9
Ialt	÷ 9	÷ 6	÷ 4	÷ 1	+ 2	+ 3
Heraf konsumvareindustri	÷13	÷ 7	÷ 3	+ 5	+ 5	+ 5
„ produktionsmiddelindustri ...	÷ 2	÷ 5	÷ 6	÷ 8	÷ 4	—

varer kun ligget ubetydeligt under niveauet for den tilsvarende periode i 1951. Dog har fodtøjs- og beklædningsindustrien oplevet et tilbageslag, muligvis som en reaktion mod den meget høje produktion i efteråret 1952.

Derimod har produktionsmiddelindustrierne vist fortsat tilbagegang, idet jern- og metalindustrien vedblivende har haft lavere produktion, ligesom også transportmiddelproduktionen er begyndt at falde i de senere måneder. Når den samlede produktionsmiddelfremstilling i april–maj har været den samme som året før, skyldes det derfor større produktion af sådanne varer i andre grene af industrien, fx. de dele af den kemiske industri, tekstilindustrien samt sten-, ler- og glasindustrien, der fremstiller produktionsmidler.

Den skildrede udvikling er let at forklare, for så vidt som en nedgang i konsumgodeproduktionen nødvendigvis må føre til mindre behov for fornyelse og udvidelse af anlæg og maskiner i erhvervsvirksomhederne (eller investering i fast realkapital, som man kalder det) og dermed lavere efterspørgsel efter produktionsmidler. Når produktionen af konsumgoder påny stiger, må man til gengæld vente, at der atter før eller siden må foretages større investeringer, således at fremstillingen af produktionsmidler må ophøre med at falde og eventuelt igen begynde at stige. Det er dog for tidligt at sige, om produktionsmiddelfremstillingen her i landet atter vil begynde at gå i vejret, bl. a. fordi den også afhænger af afsætningen på udenlandske markeder, der i nogen grad har svigtet i den senere tid.

Byggevirksomheden.

Når produktionen i træindustrien og i ler-, sten- og glasindustrien nu ligger på et højere niveau end i 1951, står det utvivlsomt i forbindelse med *den stærke forøgelse af det igangværende byggeri.* Ved udgangen af marts var det samlede etageareal under opførelse i byerne (hovedstaden, provinsbyerne og de landkom-

muner, der rummer bymæssige bebyggelser med over 1000 indbyggere) steget til 2,76 mill. m² mod 2,36 mill. m² den 1. april 1952 eller med 17 pct. Næsten hele stigningen faldt på beboelsesejendomme. Medens der for erhvervsejendomme var en ubetydelig nedgang fra 467.000 m² til 460.000 m² og for ikke-erhvervsejendomme en stigning fra 435.000 m² til 482.000 m², steg antallet af lejligheder under opførelse fra ca. 17.500 til 21.300 eller med henved 22 %. I april kvartal regnes der på grundlag af kommunernes oplysninger, der dog er behæftet med stor usikkerhed, med påbegyndelse af ca. 6.000 lejligheder og færdiggørelse af 4.000–5.000, således at antallet af lejligheder under opførelse ved udgangen af juni må ventes at vise en ny stigning. Allerede nu er imidlertid samtlige murersvende i arbejde.

Landbruget.

For de første fem måneder af 1953 er mængdeindekset for *den animalske landbrugsproduktion* beregnet til 135 mod 116 i januar–maj 1952 (1949 = 100), en stigning på 16–17 %. Den største fremgang viser flæskeproduktionen, nemlig 28 %, derefter følger ost med 15 %, smør med 13 %, kød med 10 %, mælk med 9 % og æg med 4 %. Udvidelsen af *svinebesætningerne* er fortsat, og den samlede svinebestand var ved tællingen den 30. maj nået op på over 4,1 millioner mod godt 3,4 millioner i maj 1952. I sammenligning med den nærmest forudgående tælling, der fandt sted den 11. april, viste tællingen den 30. maj en stigning i antallet af første gang drægtige søer fra 109.000 til 124.000, og det samlede antal søer gik op fra 454.000 til 483.000. I maj 1952 var tallet 413.000. Forholdet mellem flæske- og bygprisen var i juni ca. 8 ligesom for et år siden, men under de foreløbige forhandlinger om baconprisen for tiden oktober 1953–september 1954 har England stillet krav om en nedsættelse på 10 pct., hvilket i henhold til den gældende aftale er maksimum for prisreduktion fra det ene år til det andet. Samtidig har det engelske levnedsmiddelministerium imidlertid sluttet aftale med New Zealand om en forhøjelse af smørprisen fra 314 sh pr. cwt. (598 kr. pr. 100 kg) til 326 sh (621 kr) og af ostepriser fra 176 sh (335 kr.) til 182 sh 6 d (347 kr.), og for Australiens vedkommende er der gennemført tilsvarende forhøjelser. Man tør derfor formodentlig regne med nogenlunde tilsvarende stigninger i de danske smør- og ostepriser ved salg til England.

Bortset fra æg har *eksporten af animalske landbrugsprodukter* i den forløbne del af 1953 været større end i de samme måneder i fjor. Af bacon og flæsk eksporteredes i tiden 1. januar–14. juni 115.000 tons mod 77.000 tons i den tilsvarende periode i 1952, deraf henholdsvis 113.000 tons og 71.000 tons til England. Nedgangen i eksporten til de sekundære markeder skyldes, at der i 1952 var en flæskeeksport til Rusland på godt 4.000 tons, medens Danmark i indeværende år ikke har haft nogen flæskeeksport til dette land. Den samlede smøreksport har i det nævnte tidsrum udgjort 59.000 tons mod 52.000 tons i fjor, altså en stigning på ca. 7.000 tons. Også for smørrets vedkommende er Englands andel i eksporten gået op, idet det har aftaget 46.000 tons eller ca. 9.000 tons

mere end i 1952. Indenfor første halvår 1952 aftog Rusland 4.000 tons smør mod i år hidtil intet, men smøreksportudvalget har den 22. juni sluttet aftale med Rusland om levering af 6.000 tons smør til en pris af 7,35 kr. pr. kg eller ialt ca. 44 mill. kr. En trediedel heraf skal leveres i juli og resten inden oktober. Osteeksporten er gået op fra ca. 22.000 tons i 1952 til næsten 24.000 tons i 1953, men her er Englands andel faldet, idet det kun har aftaget 6.100 tons mod 7.400 tons i fjor. Den største aftager er Vesttyskland med næsten 10.000 tons mod ca. 8.500 tons i fjor, medens eksporten til Italien er steget fra 1.200 til ca. 3.600 tons. For hornkvægeksporten er der en mindre stigning fra 172.000 stk. til 185.000 stk., medens ægeksporten er gået tilbage fra knap 42.000 tons til godt 38.000 tons.

Prisudviklingen.

Der er nu forløbet halvandet år siden stigningen i *engrospriserne* ophørte og afløstes af det stadig vedvarende prisfald. Ialt er engrospristallet i denne periode gået ned med 11 %, råvarer og halvfabrikata alene med 18 % og færdigvarer med 5 %. Prisfaldet har virket i retning af at genoprette forholdet mellem de forskellige varepriser, idet det har været størst for de varer, der efter Koreakrigens udbrud for tre år siden var blevet drevet stærkest i vejret. Siden januar 1952 er priserne på træ og papir således faldet med 28 %, på brændsel og mineralske olier med 24 % og på foderstoffer med 21 %. Man lægger dog mærke til, at der også har været et betydeligt prisfald for kemisk-tekniske varer, der er en af de varegrupper, hvor priserne var steget mindst. Som følge deraf

Engrospristallet.
(1935 = 100).

	Juni 1950	Jan 1952	Jan 1953	Juni 1953	Stign. eller fald i pct. Jan. 1952 juni 1953	Jan. — juni 1953
Vegetabilske levnedsmidler	292	371	377	381	+ 3	+1
Animalske levnedsmidler	271	303	315	302	÷ 0	÷4
Foderstoffer	361	518	436	408	÷21	÷6
Gødningsstoffer	252	266	257	263	÷ 1	+2
Brændsel og mineralske olier	334	513	417	392	÷24	÷6
Jern, metaller og varer deraf	258	382	346	329	÷14	÷5
Bygningsmaterialer (undt. træ) ...	210	273	265	257	÷ 6	÷3
Træ og papir	338	621	450	445	÷28	÷1
Tekstil og konfektion	274	337	306	308	÷ 9	+1
Huder, læder, skotøj	188	331	326	328	÷ 1	+1
Kemisk-tekniske varer	238	285	247	231	÷19	÷6
Samlet engrosprisindeks	283	383	350	342	÷11	÷2
Heraf:						
Råvarer og halvfabrikata	333	497	423	407	÷18	÷4
Færdigvarer	257	328	313	310	÷ 5	÷1

ligger priserne for kemisk-tekniske varer nu lavere end i juni 1950. I de første seks måneder af indeværende år er engrospristallet gået tilbage med 2 %, men prisfaldet har iøvrigt gjort sig gældende med ret forskellig styrke for de forskellige varegrupper. Størst nedgang viser foderstoffer, brændselsstoffer og kemisk-tekniske varer med 6 %, hvorefter følger jern og metaller med 5 % og animalske levnedsmidler med 4 %. For enkelte varegrupper kan der konstateres mindre prisstigninger. Dette gælder vegetabilske levnedsmidler, gødningsstoffer, tekstil og konfektion samt huder, læder og skotøj.

Detailpristallet for april viste en *nedgang i leveomkostningerne* fra 378 til 375 (juli 1914 = 100). I oktober var det gået ned med 1 point fra 378 til 377, men den årlige regulering af boligudgiften i husholdningsbudgettet, der ligger til grund for pristalsberegningen, bevirkede, at det i januar kom op på samme højde som i oktober. Nedgangen i pristallet i april skyldtes i første række et fald i udgifterne til fødevarer og til brændsel og belysning, men også udgiften til beklædning, til anskaffelser og vedligeholdelse samt til hygiejne og kulturelle udgifter var mindre end i januar. Derimod var der en mindre stigning i udgiften til kontingenter og lign., bl. a. på grund af forhøjelse af sygekassekontingentet. Det bemærkes, at bortfaldet af statstilskudet til forbrugerpriserne på mælk og rugbrød først er blevet effektivt efter beregningen af april-pristallet. Som nævnt i forrige hefte af ØKONOMI OG POLITIK regnes der i øvrigt med, at de deraf flydende prisstigninger vil blive opvejet af den samtidig vedtagne skattenedsættelse og forhøjelse af børnebidragene for de indkomstgrupper, der har interesse i denne forbindelse.

Vareposterne i pristalsbudgettet (kr.).

	Maksimum	April 1953	Nedgang i %
Fødevarer	3793 (juli 1952)	3723	2
Klæder, fodtøj, vask	1856 (apr. 1951)	1561	16
Brændsel, belysning	758 (apr. 1952)	674	11
Anskaffelser og vedligeholdelse...	620 (okt. 1951)	572	8
Hygiejne, kulturelle udgifter	1057 (okt. 1952)	1053	0
Transport	327 (apr. 1952)	325	1
Iøvrigt	733 (apr. 1952)	724	1

Nedgangen i den samlede udgift på pristalsbudgettet fra 12.480 kr. i januar til 12.369 kr. i april udgør kun knap 1 %, men som det vil ses af ovenstående oversigt har prisfaldet for de egentlige vareposter i budgettet i nogle tilfælde haft et betydeligt omfang. Pristallet er imidlertid hidtil blevet holdt oppe af stigende udgifter til husleje, skatter og kontingenter.

April-pristallet er ikke lønregulerende, men da den sidste portion af tjenestemændenes reguleringstillæg er afhængig af, at pristallet er mindst 376, vil tjenestemændene miste denne portion fra 1. oktober at regne, såfremt juli-

pristallet ikke stiger mindst 1 point. For arbejdernes vedkommende ligger det derimod således, at pristallet skal falde til 369 eller med yderligere 6 points, før de må afgive det dyrtidstillæg, de fik den 1. september 1952.

Delvis som følge af dyrtidstillægsreguleringen pr. 1.september steg *den gennemsnitlige timefortjeneste i industrien* fra 373 øre i juli kvartal til 377 øre i oktober kvartal. Dette sidste tal er desuden påvirket af, at timefortjenesten i en række fag af sæsonmæssige grunde ligger højt i oktober kvartal. Dette er navnlig tilfældet i byggefagene, hvor et særlig stort antal akkorder opgøres og udbetales i oktober kvartal. I de anførte timefortjenester er ikke medregnet feriepenge, overarbejdstillæg, holdskiftetillæg og smudstillæg m. m. Målt i forhold til samtlige udførte arbejdstimer for alle arbejdere under eet udgjorde de forskellige tillæg i oktober kvartal gnstl. 8,8 øre pr. time mod 8,3 øre pr. time i juli kvartal, medens feriegodtgørelsen pr. time samtidig gik op fra gnstl. 24,8 øre til 25,1 øre.

Den gennemsnitlige timefortjeneste i industrien (øre).

	Hovedstaden			Provinsen			Hele landet		
	Fagl.	Ufagl.	Kv.	Fagl.	Ufagl.	Kv.	Fagl.	Ufagl.	Kv.
1938	186	154	97	154	137	93	170	144	95
1946	314	261	178	268	242	165	290	249	173
1947	337	277	192	285	251	174	310	262	185
1948	366	299	208	310	270	189	337	281	200
1949	383	312	218	324	282	198	352	294	209
1950	403	330	230	338	295	207	370	309	220
1951	440	365	253	373	327	227	406	343	241
1952	471	394	271	402	353	246	435	370	260
Oktober kvt. 1951	460	384	262	392	343	236	425	359	251
Oktober kvt. 1952	484	405	277	413	363	251	447	379	265
Stigning i % 1938–52 ...	153	156	179	161	158	165	156	157	174
Stigning i % okt. kvt. 1951–okt. kvt. 1952.	5	6	6	6	6	6	5	6	6

Udenrigshandel og valutastilling.

Den bedring af *bytteforholdet overfor udlandet,* der fandt sted i 1952, er ikke fortsat i indeværende år. For januar kvartal er indekset for enhedsværdien af eksporten beregnet til 111 mod 117 i oktober kvartal 1952 (1949 = 100), medens det tilsvarende indeks for importen kun er gået ned fra 129 til 127. Bytteforholdet, defineret som forholdet mellem indekset for eksporten og indekset for importen, er derfor faldet fra 91 til 87, men det er dog fremdeles gunstigere set fra et dansk synspunkt end i januar kvartal 1952, da det var 81. Den omstændighed, at indekset for enhedsværdien af eksporten i januar kvartal var 7 points lavere end i samme tidsrum i 1952, bevirkede imidlertid, at eksporten, skønt det udførte kvantum gik op fra 145 til 157, kun indbragte en ubetydelighed mere i kroner end i januar kvartal 1952. For importens vedkommende var

Udenrigshandelen.
(Månedsgennemsnit, mill. kr.).

	1951	1952	Jan.—maj 1952	Jan.—maj 1953
Indførsel	583	554	582	564
Udførsel	483	490	484	493
Heraf landbrugsvarer	273	283	271	304
industrivarer	188	183	189	168
Merindførsel	100	64	98	71

indekset for enhedsværdien i januar kvartal 19 points lavere end i januar kvartal 1952, og til trods for et fald i importværdien på ca. 60 mill. kr. steg kvantumsindeks for importen fra 119 til 132.

Medens *eksporten af landbrugsvarer* i de første 5 måneder af året i gennemsnit pr. måned var 33 mill. kr. større end i den tilsvarende periode i 1952, var der i samme tidsrum et fald i *industrieksporten* på gennemsnitligt godt 20 mill. kr. pr. måned. Langt den største del af denne nedgang i industrieksporten falder på næringsmiddelindustrien. Alene eksporten af sukker og sukkervarer indbragte i det nævnte tidsrum 69 mill. kr. mindre end i fjor, og også eksporten af kød- og fiskekonserves og af kondenseret mælk og tørmælk var mindre. Det samme gælder metal- og maskinindustriens eksport, medens derimod eksporten af nye og brugte skibe, farmaceutiske præparater, cement og klædningsstykker er gået frem, jfr. følgende oversigt.

Eksporten af vigtige industrivarer.

Mill. kr.	Januar—maj 1952	1953	Stigning (+) el. fald (÷)
Kødkonserves	105.3	99.1	÷ 6.2
Kondenseret mælk og tørmælk	63.8	56.6	÷ 7.2
Fiskehermetik	8.0	5.2	÷ 2.8
Sukker og sukkervarer	78.5	9.5	÷69.0
Chokoladevarer	9.5	3.6	÷ 5.9
Farmaceutiske præparater m. v.	27.1	45.3	+18.2
Cement	18.9	27.1	+ 8.2
Metaller, mere bearbejdede	40.8	17.7	÷23.1
Maskiner og -dele, undt. elektriske	176.3	171.0	÷ 5.3
Elektr. maskiner, app. og tilbehør	68.0	50.9	÷17.1
Skibe, nye	25.8	43.3	+17.5
Skibe, brugte	13.1	34.4	+21.3
Klædningsstykker	13.9	14.7	+ 0.8

Den vigtigste forskydning i *udenrigshandelens geografiske fordeling* i sammenligning med de første fem måneder i fjor er *nedgangen i importen fra og stigningen i eksporten til U.S.A.*, idet linien fra de sidste måneder i 1952 er

Bankernes nettotilgodehavender i udlandet.
(Mill. kr.).

		E.P.U.-valuta	U.S.A.- og can. doll. samt schw francs	Tredielandsvalutaer	Andre mellemværender[1]	Ialt Nationalbanken.	Private banker	Samlet netto tilgodehavende
Dec.	1951	÷266	271	106	÷ 91	20	÷54	÷ 34
Jan.	1952	÷170	219	76	÷103	22	÷37	÷ 15
Febr.	„	÷ 69	180	90	÷111	90	÷76	14
Marts	„	÷ 72	190	104	÷104	118	÷49	69
April	„	÷106	194	120	÷111	97	÷58	39
Maj	„	÷144	193	138	÷103	84	÷58	26
Juni	„	÷200	182	143	÷ 91	34	÷56	÷ 22
Juli	„	÷136	190	157	÷104	107	÷62	45
Aug.	„	÷157	233	164	÷115	125	÷44	81
Sept.	„	÷100	278	157	÷109	226	÷41	185
Okt.	„	÷150	357	147	÷120	234	÷25	209
Nov.	„	÷202	420	152	÷110	260	÷40	220
Dec.	„	÷223	502	156	÷103	332	÷44	288
Jan.	1953	÷235	519	132	÷ 98	318	÷17	301
Febr.	„	÷245	477	131	÷102	261	÷34	227
Marts	„	÷256		520		264	÷33	231
April	„	÷252		531		279	÷31	248
Maj	„	÷270		560		290	÷17	273
Juni	„	÷279		613		334	÷40	294

[1] Internationale institutioner m. v.

fortsat i indeværende år. I januar-maj udgjorde importen fra U.S.A. kun 128 mill. kr. mod 319 mill. kr. i 1952, medens eksporten indbragte 152 mill. kr. mod 85 mill. kr. Et indførselsoverskud på 234 mill. kr. i handelen med U.S.A. er således forvandlet til et udførselsoverskud på 24 mill. kr. Den voldsomme nedgang i importen skyldes i første række, at Danmark i de pågældende måneder i 1952 havde en kulimport fra U.S.A. på 134 mill. kr., hvortil der intet tilsvarende har været i år, men desuden har der været stærk nedgang i importen af korn og foderstoffer, tobak, spindestoffer, metaller og transportmidler. En del af stigningen i eksporten til U.S.A. skyldes forøget afsætning af mejeriprodukter m. m. til de amerikanske styrker i Vesttyskland. Bortset herfra havde eksporten til U.S.A. i de første fem måneder i år en værdi af 108 mill. kr. mod 67 mill. kr. i samme tidsrum i fjor.

Det samlede indførselsoverskud i perioden januar–maj gik ned fra 490 mill. kr. i 1952 til 352 mill. kr. i 1953, men medens *valutastillingen* i de fem første måneder i fjor forbedredes med 60 mill. kr., var der i samme tidsrum i år en mindre nedgang i bankernes nettotilgodehavender i udlandet. Siden februar har de dog pånyt været stigende, og nationalbankens valutabeholdning var ved udgangen af juni nået op på samme højde som ved årets begyndelse og var hermed 300 mill. kr. større end for et år siden. Valutastillingen er påvirket af, at der i år er præsteret ekstraordinært store afdrag på de offentlige dollarlån, nemlig ialt

15 mill. dollars mod 6 mill. dollars i hvert af de foregående to år. På den anden side er der i den forløbne del af 1953 indgået en ekstraordinær valutaindtægt på 4 mill. dollars i form af erstatning fra U.S.A. for krigsskade på danske skibe. Hvad angår stillingen overfor den europæiske betalingsunion, var det samlede regnskabsmæssige underskud ved udgangen af juni steget til 322 mill. kr., hvoraf 43 mill. kr. var betalt i amerikanske dollars, medens 279 mill. kr. henstod som kredit hos EPU mod 223 mill. kr. ved begyndelsen af 1953 og 144 mill. kr. i maj 1952. Ved en protokol, der den 30. juni blev underskrevet i Paris, er EPU blevet forlænget for endnu et år til udgangen af juni 1954. Bortset fra, at rentesatserne for lån i unionen ud over 12 måneder er blevet forhøjet, er der ikke ved forlængelsen sket ændringer i EPU's virkemåde, men for de kreditorer (Belgien-Luxembourg, Vesttyskland, Holland, Portugal og Schweiz), hvis kredit til unionen overstiger deres kvota, er der truffet den ordning, at de modtager halvdelen af det overskydende beløb indtil en vis grænse i dollars, medens den anden halvdel betragtes som lån til unionen.

Pengeforhold.

Medens nationalbankens tilgodehavender i udlandet ikke undergik nogen ændring i første halvdel af 1953 som helhed, formindskedes statens nettogæld til banken i samme tidsrum til trods for de omtalte ekstraordinært store afdrag på dollarlånene med næsten 150 mill. kr. Hertil svarede på passivsiden en nedgang i seddelmængden med ca. 100 mill. kr. og i bankers og sparekassers indestående på foliokonto med 85 mill. kr. Trods denne – i hovedsagen sæsonbestemte – nedgang i seddelmængden, var denne dog ca. 180 mill. kr. større end i juni 1952, medens foliokonto kun var forøget med 10 mill. kr. Betragter man

Mill. kr.	Maj 1952	Juni 1952	Dec. 1952	Marts 1953	Maj 1953	Juni 1953
Nationalbanken.						
Udl. tilgodehavender, netto	84	35	334	264	290	334
Nettotilgodeh. hos staten	2227	2110	2123	2017	2040	1978
Obligationer og aktier	431	432	442	446	455	454
Seddelomløb	1702	1681	1966	1889	1846	1864
Foliokonto	518	426	521	420	495	436
Private banker.						
Kassebeholdning	844	795	963	806	849	861
Obligationer og aktier	1107	1181	1170	1300	1337	1331
Udlån ialt	5058	5188	5257	5365	5375	5505
Indlån ialt	6036	6048	6194	6303	6481	6495
Sparekasser.						
Obligationer, aktier og andelsbeviser[1]	1548	1539	1517	1543	1537	1542
Udlån ialt[1]	2994	2991	3073	3138	3194	3196
Indlån ialt	5028	4985	4958	5121	5245	5201

[1] Sparekasser med mindst 5 mill. kr. i indskudskapital.

alene udviklingen i april kvartal i år, opvejedes stigningen i de udenlandske tilgodehavender (70 mill. kr.) delvis af nedgangen i statens gæld til banken, og pengemængden (seddelomløb plus foliokonto) var ved udgangen af juni uændret i sammenligning med marts. Iøvrigt har nationalbanken i de sidste måneder forøget sin obligationsbeholdning med et mindre beløb.

Både bankernes og sparekassernes indlån viser betydelig fremgang i de første seks måneder af 1953; i begge tilfælde er der tale om en stigning på 250–300 mill. kr., hvoraf bankerne har anvendt noget over halvdelen til forøgelse af deres beholdning af værdipapirer. Ialt har pengeinstitutterne (Nationalbanken, de private banker og sparekasserne) siden udgangen af 1952 forøget beholdningen af aktier og obligationer med ca. 200 mill. kr., og *obligationskurserne* har haft en stigende tendens, især umiddelbart efter valget i april på grund af visse forventninger om en ændret pengepolitik i forbindelse med et eventuelt regeringsskifte. Skønt det udestående ikke-udtrukne beløb af statens løbende emissioner i perioden januar–maj forøgedes med ikke mindre end 550 mill. kr. mod knap 1100 mill. kr. i hele året 1952, har salgskurserne derfor i nogle tilfælde kunnet sættes op.

24.7.1953.